

Nemzetiségi izgatók a szegedi törvényszék előtt.

— Hat hónapi fogházra ítelt urileány. —

(Saját tudósítónktól.) A szegedi törvényszék két büntető tanácsa ma is izgatási és királysértési pöröket tárgyal. A háboru kitörése óta a gyorsított eljárásról szóló törvény alapján a tábla székhelyén lévő törvényszékek tárgyalják az ilyen ügyeket. Ma egy tanító, egy urileány, meg egy szerb újságíró kerültek a vádlottak padjára; szemben az eddigi vádlottakkal, akik jórészt a fanatikus, műveletlen köznépbeli kerültek ki.

Az első vádlott *Milos Aurél*, román nemzetiségű tanító volt, akit gyűlöletre való izgatásért helyezett vád alá az ügyészség. Milosnak, aki mint tanító, a magyar állam kenyerét eszi, *Macedónia* községben a magyar fiukat kellene hazaszeretetre tanítania, de ő ehelyett szerb izgatókkal tartotta fent az érintkezést. Mikor megtudta, hogy Macedónián keresztül szerb menekültek, katonaszökevények, vagy hadifoglyok utaznak át, mindig kiment az állomásra. Kalapját loyálisan leszedte a fejről és *Nagyszerbiát éljenezte*. A mai tárgyalás során az ügyészség négy ilyen esetet bizonyított Milosra, akit a törvényszék *hat hónapi börtönre* és egy évi hivatalvesztésre ítelt.

Ennél a sablonos esetről sokkal érdekesebb volt a másik ügy, amelyben vádlottként *Nedelkovics Szmilyka*, egy fiatal, újvidéki szerb leány szerepelt. Augusztus 14-én az urileány a náluk vendégségben lévő szerb aranyfiakkal a háborúról csevegett szellemesen. Közben nemcsak meggondolatlan kijelentéseket tett, hanem a királyt is megsértette.

— Senkisem akarja a háborút, — mondotta, — csak a király. — Ekkor sértő kifejezéssel illette öfelségét.

Meghallotta ezt *Dankler Erzsébet*, *Nedelkovicsék* magyar érzelmű szobaleánya és feljelentette az ügyészségen urnőjét. A mai tárgyaláson beigazolást nyert, hogy *Nedelkovics Szmilyka* a sértő kifejezést használta és ezért a bíróság *hat hónapi fogházra ítélte* az urileányt.

A harmadik vádlott *Popovics L. Milán* újvidéki újságíró volt, a „*Szrpsztvo*“ felelős szerkesztője, akit az ügyészség *a magyar állam közössége elleni lázítás büntetével vádolt*.

Popovics L. Milán már többször került hasonló büncselekmény miatt a bíróság elé. Mostani büne az, hogy lapjában 1913. szeptember 23-iki számában leközölt egy cikket a „*Balkáni kérdés új fázisai*“ címmel. A cikket *Scotus Viator*, a rosszmájú angol író írta egy angol politikai folyóiratba és szokásához híven a mi külpolitikánkat támadta. A szóban forgó cikkben elmélkedve a balkáni háboru következményeiről, összehasonlította az egyes államok győzelmét és a monarchia belpolitikájára vonatkozólag is rosszakaratú kijelentéseket tett.

Popovics L. Milán, mint a lap felelős szerkesztője került vád alá, amiért a cikket leközölte. Most már a lapját beszüntették és Debrecenbe van internálva, mint *politikailag gyanús egyén*. Debrecenben sok ilyen gyanús nemzetiségi izgató van, akik felügyelet alatt állanak. *Popovics* elmondta munkatársunknak, hogy „egyébként“ az összes gyanús egyének jól érzik magukat; ő szállodában lakik, szabadon járhat-kelhet, de a várost el nem hagyhatja, levelet írnia nem szabad és idegen nyelvű emberekkel nem érintkezhetik.

A tárgyalás folyamán, mivel a cikk íróját felelősségre vonni nem lehet, az új sajtótörvény szerint a bíróság *Popovics L. Milánt* bűnösnek mondotta ki nyomtatvány útján elkövetett izgatásban és *hat hónapi államfogházra* ítélte.

HIREK

0000

— **Kérelem a szegedi hölgyekhez.** Szeretettel és a közjótékonyság érdekében felhívom azokat a szegedi hölgyeket, akik varrásban segíteni akarnak avagy varrást hához vállalni hajlandók, legyenek szivesek bármely nap reggeli 8 órától kezdve a belvárosi óvoda földszinti termében jelentkezni. *Nóna y Dezsőné.*

— **Egyházi értesítés.** Istenben boldogult *Erzsébet királyné* halála évfordulóján: szeptember 10-én délelőtt 10 órakor a szeged-rókusai római katolikus templomban gyászmise tartatik. *Várhelyi József*, tb. kanonok esperes-plébános.

— **A szegedi vöröskeresztes ápolónők.** Kaptuk a következő sorokat:

Tisztelt Szerkesztő Ur! Mindig érdeklődéssel olvassuk nagyrabecsült lapját, amelynek tájékozottsága kielégítheti a legkényesebb igényeket is. Annál inkább csodálkozunk azon, hogy már másodszor találkozunk a lap hasábjain névtelen támadásokkal a Vörös Kereszt ápolónői ellen.

Nem gondolja a tisztelt szerkesztő ur, hogy most, amikor azok az ápolónők fáradhatatlanul dolgoznak, hogy a sebesülteken könnyítsenek, igen elkeserítheti őket az ilyenféle támadás, amikor arra tudtommal senki okot nem adott.

Ezek a támadások igen tervszerűnek látszanak. Mert ha jogos alapon áll a vád, ne burkolja magát senki a névtelenség csunya köpönyegébe, hanem nyíltan nevezze

CHOLNOKY VIKTOR

megjósolta a világháborút.

A világháboru gondolata nem most, kitörése előtt vetődött fel az emberek lelkében. Nem. Politikusok, gondolkodók, írók látták ennek bekövetkezését. Egyes jelenségekből, az államok egyre nagyobbá váló idegességéből előre lehetett következtetni. És most, hogy a világháboru tényleg bekövetkezett, egyre-másra lapozunk fel régi újságokat, évekkel ezelőtt megjelent könyveket, melyekben a világháboru bekövetkezését csalhatatlanul bejelentették. A „*Dél-magyarország*“ már több ilyen jóvámondásról emlékezett meg. Ezek mind külföldi emberek tollából származtak. Foglalkoztak azonban magyar írók is e nagy háboru gondolatával és előre megjósolták azt. *Cholnoky Viktor*, a korán elhunyt kitűnő író, aki nagyon szerette az események logikáját boncolgatni és a történések belsejét és indokait feltárni az olvasó elé, két ízben is foglalkozott egy kitűnő világháboruval.

Első esetben már nyolc évvel ezelőtt. A Hét 1906. április 1-én megjelent számában. Cikkét írt, melynek A világháboru volt a címe. A cikk most újra nagyon aktuálisá vált. Fellapoztuk és egyes kitételeit leközöljük, hogy dokumentáljuk vele, mennyire beváltak *Cholnoky* jóvámondásai.

— A népek harmincöt esztendei világháboru-nélküliségben látták, hogy a hadsereg: holt töke, — írja a nevezetes cikkíró. — Tudatára ébredtek annak, hogy a katona nem arra való, hogy békét csináljon, hanem

arra, hogy háborút kezdjen. S hogy a si vis pacem: para bellum közmondása, mint a legtöbb közmondás, nem egyéb, olyan babonánál, amely a mai tudásnak mikroszkópja alatt már hazugsággá vedlett át. Így következett el a ma, mikor az emberiség érzi már, hogy eksploitalni kell a legnagyobb holttestét, a hadsereget. Ha lud, legyen lud, ha katona: menjen bele a pusztázba. A népek nem azért tartják a hadseregeket, hogy ne verekedjenek. Ezért kell meglenni a világháborunak és ezért meg is lesz.

— A kérdés csak az, hogy kinek kell kezdeni. Sőt még az sem kérdés. Ugy lesz ez, mint a csapszékben, hol előbb a két leg-erősebb legény verekszik össze, csak aztán jön a többiek dulakodása.

— Anglia és Németország, a mágnespatkónak ez a két sarka, amely, mivel a közös törzsön függ, azért taszítja egymást a legjobban. Köztük fog kilobbanni a legnagyobb világháboru üszke, amely aztán lángra lobbantja a ma elkorhadt Európáját. Németországban ezt ma már tudják, Angliában beszélük is. Sőt illusztrálják. A Daily Telegraph az elmúlt héten hozta az angol-német háborunak azt a meglehetősen pesszimisztikus térképét, amellyel 1910-re jóvámdöli a háborút és úgy fogja fel az eseményeket, hogy Németország teljes diadalt arat majd Anglián.

— Két nagy tengeri csatát jósol ez a térkép, az egyiket Skócia keleti partjai mellett, a másikat délebbre, Scarborough kikötővel szemben, mert a németeknek, ha partra akarnak szállni Angliában, ezt a fontos kikötőt kell a hatalmukba keríteni. Ugy

jóvámdöli az angol lap, hogy a hatalmukba is fogják ejteni, mert azt jósolja, hogy *Hings Lynnél*, *Yarmouthnál*, *Cielchesternél* és *Lowestoftnál* a németek partra tudnak szállni. Azután következik London ostroma, mely *Leicester* mellett nagy ütközet, *Cambridgenél* pedig rémes, gyilkos csata előzmeg. De mindkettőben az angolok lesznek a vesztesek, mert elvesztik Londont és a parlament előbb *Bristolban* gyűl össze, majd pedig *Manchesterben* utolsó ülésre.

Az angol lap ezeket írta, még pedig feltűnő betűkkel, a térkép mellé:

„Keep this map for reference, it will be valuable!“ Őrizzétek meg ezt a térképet, be fog válni.

Ime, ez *Cholnoky Viktor* első világháboruját jósló cikkének kivonata. Három esztendővel később, vagyis 1909. február 26-án írta *Mozgósítás* előtt címmel a másodikat, a melyet most ismertetni szintén időszerűnek tartunk. Alábbiakban néhány szemelvényt adunk belőle:

— *Ravasz és perfid* az a kis manőver, amelynek a révén Oroszország maga mindig a legnagyobb jóindulatot tanúsítja a monarchiánk iránt. György királyfit ígéretei és pénz nélkül bocsátotta vissza haza Pétervárról, de apró, felesleges gáncsvetésekkel belekényszerítheti monarchiánkat egy egészen felesleges háboruba, viszont fellovalta Szerbiát olyan háborura, amelyben az legfeljebb a *Karagyorgyervicseket* veszítheti el.

— Szerbiával szemben pedig úgy áll a dolog, hogy a vele való háboru nyílt ütközeteket és guerilla harcokat is fog produkál-

Házi-étterem kellemes kerthelyiségében

Kifűnő konyha. ✕ Kifűnő italok. ✕ Finguelmes kiszolgálás.

Vasárnap délelőtt a magy. kir. honvédkatona ZENEKARA HANGVERSENYEZ.

Tisztelettel

Horváth Ferenc, vendéglős.